

بررسی چالش‌های گردشگری شهری در ایران

نرگس وزین^۱، مهدی ستایش^{۲*}

۱- مدرس دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه ریزی دانشگاه اصفهان، n_vazin@yahoo.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیای سیاسی، دانشگاه اصفهان، mahdisetayesh67@gmail.com

چکیده

مراکز شهری به علت داشتن انواع جاذبه‌ها و دیدنی‌های شهری و آثار تاریخی و فرهنگی امروزه به یکی از مقاصد گردشگری برای علاقمندان به جاذبه‌های شهری تبدیل شده است. کشور ایران، از نظر سابقه تاریخی و قدمت شهرنشینی، دارای منابع و جاذبه‌های گردشگری بسیار غنی است و از این حیث در رده کشورهای غنی جهان قرار می‌گیرد. اما شهرهای ایران هنوز نتوانسته‌اند مقصدی برای گردشگران علاقمند به جاذبه‌های شهری باشند. از این رو هدف پژوهش شناسایی چالش‌های توسعه گردشگری شهری در ایران در چارچوب پارادایم پایداری می‌باشد. روش تحقیق توصیفی - تحلیلی و به شیوه اسنادی است. روش جمع‌آوری اطلاعات نیز کتابخانه‌ای و براساس مطالعات پیشین می‌باشد. براساس مطالعات انجام شده، مهمترین چالش‌های توسعه گردشگری شهری در کشور در چارچوب پایداری، در حوزه‌های زیست محیطی، زیرساخت‌های شهری، طراحی شهری، حمل و نقل، منابع مالی و سرمایه‌گذاری، خدمات بانکی و بیمه، بازاریابی، آموزش و قوانین قابل تقسیم است.

واژه‌های کلیدی: گردشگری، گردشگری شهری، توسعه پایدار شهری، ایران.

۱- مقدمه

گردشگری فعالیتی است که در دنیای امروز توان اثرگذاری بر فرایند توسعه متوازن و خردورزانه را در همه دنیا به نمایش گذاشته و مورد توجه طیف وسیعی از سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان نظام‌های سیاسی و مدیران اجرایی در کشورهای مختلف است (۱). گردشگری در حال مبدل شدن به یکی از ارکان اصلی تجاری جهان است و بسیاری از برنامه‌ریزان و صاحب‌نظران صنعت گردشگری را رکن اصلی توسعه اقتصادی و فعالیتی چندوجهی و دارای کارکردها و آثار مثبت گوناگون به شمار می‌آورند (۲). این صنعت دربردارنده تمامی پدیده‌ها و روابط حاصل از تعامل گردشگران، عرضه‌کنندگان و فروشنندگان محصولات گردشگری، دولت‌ها و جوامع میزبان در فرایند جذب و پذیرایی گردشگران است (۳). صنعت گردشگری نتایج و دستاوردهای عمده‌ای نیز دارد، از آن جمله جنبه اشتغال‌زایی و تأثیر آن بر کارکردهای توسعه‌ای و اقتصادی-اجتماعی در منطقه یا کشور (۴) گردشگری منبع جدیدی برای ایجاد اشتغال، کسب در آمد، دریافت‌های مالیاتی بیشتر، جذب ارز و تقویت زیرساخت‌های اجتماعی است که موجب رشد و توسعه سایر صنایع می‌شود (۵). بر اساس گزارش سال ۲۰۱۸، شورای جهانی سفر و گردشگری (WTTC) این صنعت توانسته در سال ۲۰۱۷، ۸٫۲ تریلیون دلار برای اقتصاد جهانی ایجاد کند که معادل ۱۰٫۴ درصد تولید ناخالص داخلی جهانی است و ۳۱۳ میلیون و ۲۲۱ هزار شغل ایجاد که حدود ۹٫۹ درصد از کل اشتغال جهانی را تشکیل می‌دهد که به معنی یک شغل به ازای هر ۱۰ شغل موجود در سراسر جهان است. در سال ۲۰۱۷ موفق به جذب سرمایه‌ای حدود ۸۰۶٫۵ میلیارد دلار شده است (۶) همچنین ۷ درصد از صادرات کالا و خدمات جهان را به خود اختصاص داد (۷). گردشگری در بیشتر کشورها به‌عنوان یک ابزار مهم توسعه و محرومیت‌زدایی موردتوجه قرار گرفته است (۸).